Downloaded from www.mycourses.co.za

higher education
& training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SERTIFIKAAT

OPENBARE FINANSIES N5

(21010045)

14 Junie 2021 (X-vraestel)
09:00–12:00

Hierdie vraestel bestaan uit 5 bladsye.

306Q1J2114

Downloaded from www.mycourses.co.za

Downloaded from www.mycourses.co.za

DEPARTEMENT VAN HOËR ONDERWYS EN OPLEIDING
REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA
NASIONALE SERTIFIKAAT
OPENBARE FINANSIES N5
TYD: 3 UUR
PUNTE: 200

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord al die vrae.
2. Lees al die vrae aandagtig deur.
3. Nommer die antwoorde volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
4. Begin elke vraag op 'n nuwe bladsy.
5. Gebruik slegs 'n swart of blou pen.
6. Skryf netjies en leesbaar.

Downloaded from www.mycourses.co.za
Kopiereg voorbehou

 Downloaded from www.mycourses.co.za

AFDELING A

VRAAG 1

1.1 Verduidelik die volgende terme:

1.1.1 Laissez faire-benadering

1.1.2 Tenderraad

1.1.3 Indirekte deelname

1.1.4 Gevangenisstraf

1.1.5 Toekenning van fondse

1.1.6 Finansiële dienste

1.1.7 Parlement

1.1.8 Ekonomiese welvaart

1.1.9 Demokrasie

1.1.10 Die Openbare Beskermer

(10 × 2) (20)

1.2 Dui aan of die volgende stellings WAAR of ONWAAR is deur slegs 'Waar' of 'Onwaar' langs die vraagnommer (1.2.1–1.2.15) in die ANTWOORDBOEK neer te skryf.

1.2.1 Die begroting word in die parlement bespreek sodat alle politieke verteenwoordigers van alle partye kans kry om te bepaal of die demokratiese beginsels gevolg word.

1.2.2 Die ouditeur-generaal kan enige persoon of regsliggaam inroep om getuienis te lewer.

1.2.3 Monetêre beheer beteken die beheer van wisselkoerse (uitruilkoers met buitelandse geldeenhede).

1.2.4 Die instandhouding van paaie word altyd as 'n kollektiewe diens beskou omdat die finansiering direk uit belasting kom.

1.2.5 Die hoof finansiële beampte is verantwoordelik vir die korrektheid van finansiële transaksies en moet ook verslae aan die finansiële komitee van die Raad voorlê.

1.2.6 Uitkontraktering beteken om private individue toe te laat om dienste te lewer.

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

1.2.7 'n Prys per eenheid kan vasgestel word vir dienste, wat dit toedeelbare dienste maak.

1.2.8 Die rekenpligtige beampte het die mag om staatsfondse in te vorder, te hanteer en te gebruik.

1.2.9 Waterwerke is 'n voorbeeld van 'n staatsonderneming.

1.2.10 Die huidige tendens deur munisipaliteite om in elke huis 'n boks te plaas wat aandui hoeveelheid elektrisiteit verskaf word, is 'n poging om mense bewus te maak van hul verbruik.

1.2.11 Die wetgewer is verantwoordelik vir die beveiliging van openbare fondse.

1.2.12 Die parlement is die bewaker van die openbare inkomste en geld.

1.2.13 Munisipaliteite verdien hul inkomste uit die gebruik van sportgeriewe, aksynsbelasting en die huur van eiendom.

1.2.14 In 'n ware demokrasie het die kieser en belastingbetaler die sogenaamde ware gesag ('original authority').

1.2.15 Direkte deelname vind plaas via die verkose politieke verteenwoordiger of amptenaar.

(15 × 2) (30)
[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 Noem die finansiële funksies van die uitvoerende gesag op sentrale regeringsvlak. (4 × 2) (8)

2.2 Bespreek die manier waarop die sentrale regering inkomste gebruik en toekennings aan plaaslike of provinsiale magte maak om die effek van vertikale ongelykheid in finansiële welvaart en kapasiteit te verminder. (5 × 2) (10)

2.3 Bespreek kortliks TIEN demokratiese beginsels van openbare finansiële bestuur. (10 × 2) (20)

2.4 Noem die doelstellings en funksie van die finansiële en fiskale kommissie. (5 × 2) (10)

2.5 Noem TWEE bepalings van die finansiële behoeftes van die gemeenskap. (2)
[50]

Downloaded from www.mycourses.co.za
Kopiereg voorbehou

Downloaded from www.mycourses.co.za

VRAAG 3

3.1 Noem en verduidelik kortliks VYF kenmerke van bepaalde dienste. (5 × 4) (20)

3.2 Noem NEGE take en funksies van die voorsitter van die finansiële komitee. (9 × 2) (18)

3.3 Noem DRIE punte om finansiële kapasiteit te bepaal. (3 × 2) (6)

3.4 Noem DRIE owerhede in die hiërargie van beheer van die nasionale regering. (3 × 2) (6)

[50]

VRAAG 4

4.1 4.1.1 Beskryf kortliks interregeringstoelaes ('intergovernmental grants'). (3 × 2) (6)

4.1.2 Noem en verduidelik DRIE soorte interregeringstoelaes. (16)

4.2 Noem DRIE metodes vir privatisering. (3 × 2) (6)

4.3 Noem en bespreek SES funksies van die tesourie. (6 × 3) (18)

4.4 Noem VIER verantwoordelikhede van die regering teenoor burgers ten opsigte van 'n laissez-faire-stelsel met 'n klimaat van vrye mededinging binne die nasionale gemeenskap. (4)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Downloaded from www.mycourses.co.za

Kopiereg voorbehou